Kommittémotion V301

SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2176

av Ilyas Hassan m.fl. (V)

Bostadspolitik

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut 3

1 Inledning 6

2 Bostaden som social rättighet 6

3 Nationellt ansvar och bostadsförsörjning 6

4 Planering och markpolitik 7

5 Bygg bort bostadsbristen 7

6 Klimatomställning och upprustning av bostadsbeståndet 8

6.1 Återbruk av byggmaterial 9

6.2 Ett grönt rotavdrag 9

6.3 Hälsosamma bostäder – återinför och bredda radonstödet 9

7 Rättvisa villkor mellan upplåtelseformerna 10

8 Motverka bostadsspekulation och otrygga ägandeformer 10

9 Stärk allmännyttan 11

9.1 Stoppa utförsäljningar och ombildningar 11

10 Värna bruksvärdessystemet och de kollektiva hyresförhandlingarna 12

10.1 Kollektiva hyresförhandlingar och hyresfrysning 12

10.2 Utveckla bruksvärdessystemet 12

10.3 Återinför allmännyttans hyresnormerande roll 13

11 Stärk hyresgästernas trygghet och rättigheter....13
11.1 Stoppa oseriösa hyresvärdar....13
11.2 Renovera utan renovräkningar....14
12 Tryggare andrahandsuthyrning....15
13 Rättvis bostadsförmedling....15
14 Fler trygga boendeformer....16
15 Förebygg och bekämpa hemlöshet....16
15.1 Förhindra att barn vräks....17
15.2 Bostad först i hela landet....18

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt bostadspolitiskt mål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny bostadsförsörjningslag med gemensamt ansvar för stat och kommun samt en nationell handlingsplan varje mandatperiod och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta kommunala planverktyg, inklusive möjligheten att reglera upplåtelseformer, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvidgad kommunal förköpsrätt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett långsiktigt nationellt bostadsbyggnadsprogram med inriktningen 20 000 hyresrätter per år och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra statliga stöd för byggande av hyresrätter samt studentbostäder med rimliga hyror och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett statligt allmännyttigt byggbolag och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra ett statligt stöd för renovering och energieffektivisering av flerbostadshus med hyresrätt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nationella byggnadsrenoveringsplanen förenar energieffektivisering med social hållbarhet och skydd mot renovräkningar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder och styrmedel för ökat återbruk av byggmaterial och färre onödiga rivningar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra och utvidga det statliga radonstödet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en samlad översyn och åtgärdsplan för mer rättvisa ekonomiska och regelmässiga villkor mellan upplåtelseformerna och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva lagen (2026:843) om hyrköp av bostad och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nödvändiga lagändringar i syfte att avskaffa kravet på affärsmässiga principer och stärka allmännyttans samhällsuppdrag och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att alla kommuner har tillgång till en allmännyttig bostadsverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det nuvarande skiljemannasystemet och stärka de kollektiva hyresförhandlingarna och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tillfällig hyresfrysning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bruksvärdessystemet i syfte att motverka oskäliga hyreshöjningar och hyresdrivande renoveringar och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra allmännyttans hyresnormerande roll inom bruksvärdessystemet och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra förvärvslagen och skärpa kontrollen vid kommunala fastighetsförsäljningar och marktilldelningar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektivare förvaltningsförelägganden och skärpta sanktioner mot oseriösa fastighetsägare och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektivare tvångsförvaltning och kommunernas ansvar för tillgången till lämpliga förvaltare och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för stärkt och samordnad tillsyn mot oseriös fastighetsförvaltning och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa privatuthyrningslagen (2026:772) och ersätta den med bruksvärdesbaserade regler och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta regler för blockhyra och kommersiell andrahandsuthyrning för att motverka hotellifiering och överhyror och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyldighet för kommuner att tillhandahålla transparent bostadsförmedling med kötid som huvudprincip och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt nationell hemlöshetsstrategi med en handlingsplan mot barnvräkningar och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återkommande och mer heltäckande kartläggningar av hemlösheten och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt skydd mot vräkning av barnfamiljer och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt samverkan och tydligare ansvar för att förebygga barnvräkningar och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt rättssäkerhet vid förverkande av hyresrätter och tillkännager detta för regeringen.

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Bostad först tillgängligt i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

1 Inledning

Sverige behöver en långsiktig bostadspolitik som ger alla möjlighet till en trygg bostad till rimlig kostnad. Bostadsbrist, trångboddhet, segregation och hemlöshet kan inte lösas enbart genom marknadens villkor. Staten måste ta ett större ansvar för finansiering och nationell styrning, samtidigt som kommunerna ges verktyg att planera och genomföra bostadsförsörjningen.

Vänsterpartiets prioriteringar är fler hyresrätter med rimliga hyror, en starkare allmännytta, ett tryggt hyressystem och ett bostadsbestånd som rustas upp utan att människor trängs undan. Bostadsbyggandet och förvaltningen måste samtidigt bidra till klimatomställningen. Denna motion samlar de viktigaste reformerna och utvecklar särskilt frågor som aktualiserats under 2026. Fler bostadspolitiska förslag från Vänsterpartiet finns i motionerna *Hyresrätt och allmännytta* (2025/26:2775) samt *Bostadspolitik, planering och byggande* (2025/26:2821).

2 Bostaden som social rättighet

Bostaden är en grundläggande mänsklig rättighet. Enligt 1 kap. 2 § regeringsformen ska det allmänna trygga rätten till bostad. Ändå utestängs människor från bostadsmarknaden av höga hyror, inkomstkrav och bostadsbrist. Bostadspolitiken måste åter bli en del av den generella välfärdspolitiken. Vi vill därför ersätta det bostadspolitiska målet med följande:

> Alla människor ska ha rätt till en god och trygg bostad till en rimlig kostnad. Boende- och bebyggelsemiljön ska bidra till jämlika levnadsvillkor, minskad segregation och trygga, inkluderande livsmiljöer. Barns och ungas rätt till en god uppväxtmiljö ska särskilt värnas. Planering, byggande och förvaltning av bostäder ska präglas av långsiktig social och ekologisk hållbarhet och bidra till ett samhälle där människor kan leva och utvecklas på sina egna villkor.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3 Nationellt ansvar och bostadsförsörjning

Det behövs en ny bostadsförsörjningslag som fördelar ansvaret tydligare mellan stat och kommun. Staten ska svara för de övergripande förutsättningarna, medan kommunerna ska kunna planera för olika hushålls behov. Lagen bör innehålla uppföljbara sociala mål och motverka diskriminering och segregation.

Regeringen bör varje mandatperiod ta fram en nationell handlingsplan som redovisar bostadsmarknadens utveckling, ej tillgodosedda behov och planerade statliga åtgärder. Planen ska tas fram i samverkan med berörda myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner och möjliggöra en långsiktig nationell uppföljning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Planering och markpolitik

Kommunernas planering och markpolitik ska skapa förutsättningar för bostäder som människor behöver och har råd med. Ett varierat bostadsutbud, god samhällsservice och offentliga mötesplatser behövs i såväl välbärgade som socioekonomiskt utsatta områden. Staten och regionerna behöver ta ett större ansvar för att bostadsförsörjningen samordnas och att ansvaret fördelas mer jämlikt mellan kommuner.

Plan- och bygglagen bör göra det möjligt att reglera upplåtelseform i detaljplan och ange önskad fördelning i översiktsplan. Kommunernas möjlighet att ställa motiverade klimat- och miljökrav bör också stärkas inom EU-rättens ramar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill se en utvidgad kommunal förköpsrätt. I denna bör även kommunernas behov av att förvärva strategiskt viktig mark för bostadsförsörjning och samhällsbyggande omfattas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Bygg bort bostadsbristen

Byggandet måste utgå från människors bostadsbehov, inte enbart från kortsiktig lönsamhet. Vänsterpartiet vill genomföra ett långsiktigt nationellt bostadsbyggnadsprogram, NABY, med inriktningen att 20 000 hyresrätter ska byggas varje år. Målet är bostäder som människor med vanliga inkomster har råd att efterfråga.

Programmet ska bidra till en jämn byggtakt över konjunkturerna och möta behoven i hela landet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill se ett återinfört stöd för byggande av hyresrätter och studentbostäder, med krav på rimliga hyror, energieffektivitet och klimatprestanda. Stödet bör även stimulera utvecklingen av industriellt träbyggande. Vi utvecklar politiken kring stöden i motion 2025/26:2821, *Bostadspolitik, planering och byggande*.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Svårigheter att finansiera nyproduktion är ett betydande hinder för bostadsbyggandet. Vi vill därför införa ett system med förmånliga statliga topplån till låg ränta, i syfte att göra fler projekt möjliga då bankernas krav på eget kapital är höga. På landsbygden och på svaga bostadsmarknader kan svårigheterna vara än större då produktionskostnaden kan överstiga marknadsvärdet. Därför behöver en särskild stödmodell för landsbygden införas och nedskrivningsreglerna ses över. Förslag om finansiering och landsbygdens särskilda förutsättningar utvecklas närmare i motion 2025/26:2821.

Vänsterpartiet vill även inrätta ett statligt allmännyttigt byggbolag som kan öka konkurrensen, pressa byggkostnaderna, utveckla kostnadseffektiva byggmetoder och upprätthålla en jämnare byggtakt över konjunkturcyklerna. Regeringen bör utreda hur ett sådant bolag kan inrättas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Klimatomställning och upprustning av bostadsbeståndet

Bygg- och fastighetssektorn står för omkring en tredjedel av Sveriges energianvändning, varav merparten går till uppvärmning. Sektorn har därför en central roll i klimatomställningen. Denna måste dock genomföras på ett socialt hållbart sätt.

Det befintliga bostadsbeståndet behöver rustas upp och energieffektiviseras, men klimatomställningen får inte bekostas genom kraftiga hyreshöjningar och renovräkningar. Ett statligt stöd för renovering och energieffektivisering av flerbostadshus med hyresrätt bör därför återinföras. Både privata och allmännyttiga ägare ska kunna söka stöd, med krav på långsiktigt underhåll, minskad energianvändning och begränsade hyreshöjningar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska enligt EU-direktivet ta fram en nationell byggnadsrenoveringsplan. Vänsterpartiet anser att planen måste innehålla tydliga sociala mål och visa hur statliga stöd och tillgänglig EU-finansiering kan bidra till nödvändig energieffektivisering utan att hyresgäster drabbas av oskäliga hyreshöjningar eller tvingas flytta. Regeringen bör säkerställa att dessa utgångspunkter får genomslag i planens genomförande.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.1 Återbruk av byggmaterial

Bygg- och fastighetssektorns klimat- och resursanvändning behöver minska genom ökad reparation och återbruk i stället för onödiga rivningar och materialbyten. EU:s nya byggproduktförordning (EU) 2024/3110 förbättrar förutsättningarna, men fler åtgärder behövs för att främja återbrukade byggmaterial.

Regeringen bör utreda ekonomiska styrmedel, inklusive skattefördelar inom EU-rättens ramar, tydligare upphandlingskrav och bättre kvalitetssäkring av återbrukade produkter. Utredningen bör även omfatta krav på att pröva bevarande och återbruk före rivning samt undanröja hinder i avfallslagstiftningen, utan att försämra skyddet för hälsa och miljö.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.2 Ett grönt rotavdrag

Rotavdraget innebär omfattande offentliga subventioner till det ägda boendet och har kritiserats för bristande effektivitet och för att främst gynna hushåll med högre inkomster, bland annat av Riksrevisionen och Skatteverket. Vänsterpartiet anser att gemensamma skattemedel ska komma breda grupper till del och vill därför reformera rotavdraget så att det i stället främjar åtgärder med tydlig miljö- och klimatnytta, såsom energieffektivisering, reparation och återbruk. Skattereduktionen för grön teknik bör samtidigt samordnas med det gröna rotavdraget till ett sammanhållet system.

Förslagen utvecklas närmare i Vänsterpartiets motion V381.

6.3 Hälsosamma bostäder – återinför och bredda radonstödet

Radon i bostäder är en allvarlig hälsorisk och en av de främsta orsakerna till lungcancer efter rökning. Förhöjda radonhalter kan inte upptäckas utan mätning, och kostnaderna för nödvändiga åtgärder kan innebära att sanering skjuts upp eller uteblir. Det är därför

angeläget att staten tar ett större ansvar för att minska radonhalterna i bostadsbeståndet. Regeringen bör återinföra det statliga radonstödet och utvidga det till att omfatta både småhus och flerbostadshus.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Rättvisa villkor mellan upplåtelseformerna

Hyresgäster har inte samma gynnsamma villkor som de som äger sin bostad. Vänsterpartiet vill skapa mer jämlika villkor så att valet av bostad inte avgörs av regel- och skattemässiga fördelar. Det kräver en samlad översyn av bland annat bostadsbeskattningen och dess fördelningspolitiska effekter.

Översynen bör omfatta åtgärder för att minska de ekonomiska skillnaderna mellan upplåtelseformerna, däribland förändrade momsregler för hyresbostäder, avskaffad fastighetsavgift för hyresrätter, nedtrappade ränteavdrag och skattereduktion för hyresutgifter. Vid behov bör även andra skatteregler, ekonomiska villkor och regelverk som påverkar balansen mellan upplåtelseformerna ingå i översynen. Regeringen bör mot denna bakgrund återkomma med en samlad åtgärdsplan för mer rättvisa villkor mellan upplåtelseformerna.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Motverka bostadsspekulation och otrygga ägandeformer

Bostäder ska i första hand vara hem och inte spekulationsobjekt. Vänsterpartiet motsätter sig åtgärder som urholkar hyresbeståndet genom omvandling till ägarlägenheter. Vi är kritiska till den nya lagen (2026:843) om hyrköp av bostad, som riskerar att förskjuta ekonomiska risker till hushållen utan att lösa bostadsbristen. Vänsterpartiet anser därför att lagen (2026:843) om hyrköp av bostad bör upphävas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Eftersom Vänsterpartiet vill motverka att bostäder köps upp i spekulationssyfte anser vi också att reglerna för att tydligare knyta bostadsköp till eget boende och folkbokföring bör ses över. Vi utvecklar detta förslag i motion 2025/26:2775, *Hyresrätt och allmännytta.*

9 Stärk allmännyttan

Allmännyttan ska vara ett bostadspolitiskt verktyg med ett tydligt samhällsuppdrag. Vänsterpartiet vill därför avskaffa kravet på affärsmässiga principer i lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Regeringen bör undersöka hur det ökade handlingsutrymmet som EU:s reviderade statsstödsregler från 2025 ger kan tillvaratas och återkomma med förslag till nödvändiga lagändringar för att stärka svensk allmännyttas samhällsuppdrag i enlighet med EU-rätten.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi vill även skärpa reglerna för värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag genom tydligare redovisningskrav, sanktioner och återbetalningsskyldighet vid otillåtna överföringar. Allmännyttans upphandlingsvillkor behöver också förbättras genom undantag från lagen om offentlig upphandling i den utsträckning EU-rätten medger. Förslagen om värdeöverföringar och upphandlingsvillkor utvecklas närmare i motion 2025/26:2775, *Hyresrätt och allmännytta*.

Allmännyttan behövs i alla kommuner för att säkerställa ett långsiktigt ansvar för bostadsförsörjningen och tillgång till bostäder oavsett invånarnas ekonomiska förutsättningar. Regeringen bör därför återkomma med förslag som säkerställer att alla kommuner har tillgång till allmännyttig bostadsverksamhet, i egen regi eller genom mellankommunal eller regional samverkan.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9.1 Stoppa utförsäljningar och ombildningar

Allmännyttiga bostäder är gemensamma tillgångar som ska värnas och utvecklas. Varje utförsäljning och ombildning till bostadsrätter minskar kommunernas möjligheter att ta ansvar för bostadsförsörjningen. Vänsterpartiet vill därför stoppa fortsatta utförsäljningar och ombildningar av allmännyttiga bostäder. Så länge ombildningar ändå sker måste rättigheterna för kvarboende hyresgäster stärkas. Vi utvecklar vår politik på området i motion 2025/26:2775, *Hyresrätt och allmännytta*.

10 Värna bruksvärdessystemet och de kollektiva hyresförhandlingarna

Vänsterpartiet värnar den svenska modellen med kollektivt förhandlade hyror och bruksvärdesprincipen. Marknadshyror ska inte införas vare sig i nyproduktion, befintliga hyresrätter eller genom andra särskilda uthyrningsformer.

10.1 Kollektiva hyresförhandlingar och hyresfrysning

De senaste årens kraftiga hyreshöjningar har slagit hårt mot landets hyresgäster. Enligt SCB har hyrorna i genomsnitt höjts med drygt 20 procent mellan 2021 och 2026, samtidigt som många hushåll fått se sina realinkomster minska. För hushåll som redan lever med små eller inga ekonomiska marginaler är utvecklingen förödande. Allt färre har råd med sitt eget hem och allt fler vräks när pengarna inte längre räcker till både mat och hyra. Hyresskulder är den dominerande orsaken till vräkning. Detta sker samtidigt som många hyresvärdar fortsätter att göra stora vinster på sina hyresfastigheter.

Systemet med särskilda skiljemän, som infördes 2023 för att lösa tvister i de kollektiva hyresförhandlingarna, har fått allvarliga konsekvenser. Vad som var tänkt som en sista utväg har i praktiken blivit ett sätt för privata fastighetsägare att sätta press på de ordinarie förhandlingarna och driva igenom högre hyror.

Vänsterpartiet vill mot denna bakgrund avskaffa det nuvarande skiljemannasystemet och ersätta det med en ordning som stärker de kollektiva hyresförhandlingarna och motverkar oskäliga hyreshöjningar. Hyresmarknadens parter bör i första hand ges möjlighet att enas om nya spelregler, samtidigt som regeringen bör utreda hur förhandlingssystemet kan reformeras.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I väntan på ett nytt system bör regeringen införa en tillfällig stopplag som fryser hyrorna på nuvarande nivå. Efter flera år av historiskt höga hyreshöjningar behöver hyresgästerna ekonomisk återhämtning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10.2 Utveckla bruksvärdessystemet

Bruksvärdessystemet ska skydda hyresgäster mot oskäliga hyror, men brister i systemet kan i dag utnyttjas för att driva upp hyrorna. Det gäller bland annat så kallade konceptrenoveringar, där omfattande standardhöjande åtgärder som inte motsvarar

hyresgästernas behov används för att motivera kraftiga hyreshöjningar och i förlängningen tvinga hyresgäster att flytta. Samtidigt behöver hyressättningen bättre främja långsiktigt underhåll, reparation och återbruk framför onödiga standardhöjningar. Även påtaglighetsrekvisitet, som ger utrymme för hyror över jämförelsenivån, behöver ses över för att stärka skyddet mot oskäliga hyror.

Regeringen bör därför se över bruksvärdessystemet för att motverka oskäliga hyreshöjningar och främja långsiktigt underhåll, resurshushållning och klimatsmarta renoveringar. Översynen ska utgå från att bruksvärdesprincipen och den kollektiva förhandlingsmodellen ligger fast och syfta till att stärka systemet, inte öppna för marknadsbaserad hyressättning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10.3 Återinför allmännyttans hyresnormerande roll

Som en följd av att allmännyttans sociala uppdrag återupprättas bör även dess hyresnormerande roll återinföras. Det skulle ge bruksvärdessystemet en tydligare förankring i långsiktiga förvaltningskostnader och motverka att hyresnivåerna i allt högre grad styrs av privata fastighetsägares avkastningskrav. Regeringen bör därför ändra lagstiftningen så att allmännyttan åter blir hyresnormerande.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

11 Stärk hyresgästernas trygghet och rättigheter

Hyresrätten ger människor möjlighet till ett eget hem utan krav på stora lån eller eget kapital. Den underlättar rörligheten på bostadsmarknaden och är, tillsammans med en stark allmännytta och en rättvis bostadsförmedling, ett viktigt verktyg för att motverka segregation och diskriminering. Vänsterpartiet vill stärka hyresgästernas trygghet och inflytande, värna hyresbeståndet och försvara den svenska modellen för hyressättning.

11.1 Stoppa oseriösa hyresvärdar

Alla hyresgäster har rätt till en trygg bostad och fungerande fastighetsförvaltning. Ändå tvingas många leva med fukt, mögel och andra brister, samtidigt som bostadsbristen gör det svårt att flytta. Kraftfullare åtgärder behövs för att hindra oseriösa aktörer från att förvärva hyresfastigheter och säkerställa att fastighetsägare fullgör sina skyldigheter.

Vänsterpartiet vill återinföra förvärvslagen så att nya ägares lämplighet prövas före förvärv av hyresfastigheter. Prövningen bör omfatta både bolag och personer med faktiskt bestämmande inflytande samt beakta tidigare misskötsel, allvarliga förvaltningsbrister och bulvanupplägg. Regeringen bör även föreslå skärpt kontroll och referenstagning vid kommunala fastighetsförsäljningar och marktilldelningar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sedan 2022 kan hyresnämnden besluta om förvaltningsförelägganden förenade med vite, men verktygen behöver användas effektivare och upprepade överträdelser få kännbara konsekvenser. Hyresgäster ska inte behöva vänta i åratal på att allvarliga brister åtgärdas. Regeringen bör därför se över hur förvaltningsförelägganden tillämpas och följs upp samt behovet av skärpta sanktioner mot fastighetsägare som systematiskt åsidosätter sina skyldigheter.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Tvångsförvaltning är ett viktigt verktyg vid allvarlig vanskötsel när andra åtgärder inte räcker. Hyresnämndens möjligheter att ingripa förutsätter dock att en lämplig förvaltare kan åta sig uppdraget. Vänsterpartiet anser därför att kommunerna bör vara skyldiga att säkerställa tillgången till en godtagbar förvaltare, där allmännyttan kan spela en större roll. Regeringen bör även se över reglerna för snabbare och effektivare ingripanden mot systematisk vanskötsel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För att motverka slumförvaltning krävs bättre myndighetssamordning. Kommuner och hyresnämnder har redan befogenheter enligt bland annat miljöbalken, plan- och bygglagen och bostadsförvaltningslagen, men tillsynen är splittrad och uppföljningen otillräcklig. Regeringen bör därför ta fram en nationell strategi mot oseriös fastighetsförvaltning med stärkt och samordnad tillsyn, även enligt brandskyddsreglerna. Strategin bör omfatta bättre informationsdelning, tydligare uppföljningsansvar, stärkt kommunal tillsyn och bättre möjligheter för hyresgäster att få brister åtgärdade och sina rättigheter tillgodosedda.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

11.2 Renovera utan renovräkningar

Hyresgäster ska inte behöva välja mellan undermåligt underhåll och renoveringar som gör bostaden för dyr att bo kvar i. Vänsterpartiet vill stärka hyresgästernas inflytande genom tidig information om planerade åtgärder och framtida hyror samt större

möjligheter att påverka renoveringarnas omfattning. Hyresnämndens prövning behöver i högre grad beakta hyresgästernas ekonomiska situation, samtidigt som tillgången till juridisk rådgivning och biträde förbättras.

Vänsterpartiet vill motverka kortsiktig fastighetsspekulation genom att begränsa möjligheten att genomföra standardhöjande renoveringar som leder till kraftiga hyreshöjningar under de första åren efter ett fastighetsförvärv. Hyreshöjningar efter omfattande renoveringar och successionsrenoveringar behöver också begränsas inom ramen för bruksvärdessystemet och den kollektiva förhandlingsmodellen.

Vidare bör renoveringar utgå från byggnadernas faktiska behov och främja långsiktigt underhåll, återbruk och energieffektivisering. Vi vill därför förbättra förutsättningarna för underhåll, bland annat genom skattefria underhållsavsättningar.

Våra förslag för att stärka hyresgästernas rättigheter och motverka renovräkningar utvecklas närmare i motion 2025/26:2775, *Hyresrätt och allmännytta.*

12 Tryggare andrahandsuthyrning

Den nya privatuthyrningslagen (2026:772), som trädde i kraft den 1 juli 2026, innebär enligt Vänsterpartiet ett otillräckligt skydd för hyresgäster. Lagstiftningen måste därför utgå från hyresgästernas trygghet och rättssäkerhet, inte från möjligheten att öka avkastningen på bostadsägande. Lagen bör därför avskaffas och ersättas med bruksvärdesbaserade regler och stärkt rätt till återbetalning av överhyra. Reformen bör innehålla tydliga övergångsbestämmelser för äldre avtal.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ändringarna av reglerna om blockhyra 2026 riskerar att underlätta upplägg där vanliga bostäder används för dyr korttidsuthyrning. Blockhyra får inte bli ett sätt att kringgå hyresskydd, besittningsskydd eller kollektiva förhandlingar. Reglerna bör skärpas, bland annat för att främja direktupplåtelse till den som faktiskt bor i bostaden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

13 Rättvis bostadsförmedling

Tillgången till ett förstahandskontrakt ska inte bero på kontakter eller godtyckliga urval. Vänsterpartiet vill att alla kommuner ska tillhandahålla en bostadsförmedling, i egen regi eller genom regional samverkan, med öppna och transparenta regler där kötid är

huvudprincipen. Socialt motiverade förturer ska vara möjliga, men undantagen måste vara tydligt avgränsade.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna. **26**

För människor med särskilda behov krävs också riktade insatser. Vänsterpartiet vill därför utreda en nationellt samordnad bostadsförmedling som gör det möjligt för våldsutsatta kvinnor och barn att snabbt få en trygg och stadigvarande bostad, även över kommungränserna. Samtidigt behöver oskäliga inkomstkrav och andra hinder för att få ett hyreskontrakt motverkas. Vi utvecklar vår politik på området i motion 2025/26:2775, *Hyresrätt och allmännytta*.

14 Fler trygga boendeformer

Kooperativ hyresrätt förenar hyresboendets trygghet med större boendeinflytande och gemensam förvaltning, utan att bostaden blir en spekulationsvara. Vänsterpartiet vill förbättra de rättsliga och ekonomiska förutsättningarna för kooperativa hyresrättsföreningar, bland annat genom att underlätta fastighetsförvärv och finansiering. Boendeformen ska vara tillgänglig även för hushåll med begränsade ekonomiska resurser och utvecklas utan att allmännyttans bostadsbestånd minskar.

Delningsbostäder, där hyresgäster har egna rum och delar gemensamma utrymmen, är en annan boendeform som bör främjas och som kan bidra till ökad gemenskap och bättre resursutnyttjande. Vänsterpartiet vill förbättra förutsättningarna för sådana bostäder, men samtidigt säkerställa rimliga hyror och ett starkt besittningsskydd. Reglerna behöver därför ses över så att bruksvärdessystemet värnas och hyresgästernas rättigheter inte kringgås.

Vi utvecklar våra förslag om båda boendeformerna i motion 2025/26:2775, *Hyresrätt och allmännytta*.

15 Förebygg och bekämpa hemlöshet

Hemlöshet har både individuella och strukturella orsaker. Vissa behöver omfattande stöd för att klara ett eget boende, medan andra stängs ute från bostadsmarknaden på grund av låga inkomster, höga hyror eller bristande kötid. Att bekämpa hemlöshet kräver därför både sociala insatser och en bostadspolitik med fler hyresrätter till rimliga hyror, rättvis bostadsförmedling och en stark allmännytta.

Den nationella hemlöshetsstrategin gäller 2022–2026 och regeringen har avsatt medel för fortsatta insatser fram till 2031. Vänsterpartiet anser att en fortsatt strategi måste omfatta både social och strukturell hemlöshet, med tydligt ansvar, konkreta åtgärder och uppföljbara mål. Bostadspolitiken och socialpolitiken behöver förenas tydligare, och strategin bör innehålla en särskild handlingsplan mot barnvräkningar. Målet ska vara att nollvisionen mot barnvräkningar blir verklighet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Socialstyrelsens senaste nationella kartläggning visade att minst 9 400 barn berördes av hemlöshet, men många med osäkra boendeförhållanden faller utanför statistiken. Vänsterpartiet vill därför ge Socialstyrelsen ett permanent uppdrag att kartlägga hemlösheten minst en gång per mandatperiod. Kartläggningarna bör omfatta fler grupper, även personer utan kontakt med socialtjänsten, och mäta förhållandena under längre tid än en enskild vecka. Myndigheten bör också stödja kommunernas löpande kartläggningar och uppföljningar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

15.1 Förhindra att barn vräks

En nationell handlingsplan mot barnvräkningar behöver kompletteras med konkreta lagändringar och ett tydligare ansvar för att förebygga vräkningar. Trots den uttalade nollvisionen fortsätter barnvräkningarna att öka. Enligt Kronofogden berördes 824 barn av verkställda vräkningar under 2025, jämfört med 711 året innan. Vänsterpartiet vill därför ändra hyreslagstiftningen så att hyresvärdar inte kan gå vidare med en vräkning av barnfamiljer utan att först ha uppmanat till rättelse och underrättat socialtjänsten i så god tid att förebyggande insatser blir möjliga.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det krävs också tydligare ansvar och obligatorisk samverkan mellan hyresvärdar, socialtjänst och Kronofogden när barn berörs. Kronofogdens befogenheter och ansvar bör ses över för att stärka myndighetens samordnande roll och säkerställa att möjligheterna att undvika vräkning är uttömda innan en avhysning genomförs. Barnets bästa måste väga tungt genom hela processen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Genom proposition 2023/24:112, Åtgärder för tryggare bostadsområden, utökades den 1 juli 2024 möjligheterna att förverka hyresrätter vid brottslighet, även när brott begås av andra personer i hushållet. Vänsterpartiet motsatte sig skärpningarna eftersom

de riskerar att drabba oskyldiga familjemedlemmar, inte minst barn. Kriminalitet och otrygghet måste motverkas, men människor ska inte riskera att förlora sina hem till följd av andras handlingar. Vänsterpartiet vill därför se över reglerna om förverkande för att stärka rättssäkerheten och säkerställa att proportionalitetsprincipen och barnets bästa får tillräckligt genomslag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

15.2 Bostad först i hela landet

Bostad först, innebär att personer i hemlöshet med omfattande stödbehov får en egen bostad och därefter individuellt anpassat stöd, utan krav på att först övervinna exempelvis beroende eller psykisk ohälsa. Trots statliga satsningar uppgav endast 37 procent av kommunerna i början av 2025 att de kunde erbjuda Bostad först. Vänsterpartiet vill att Bostad först ska vara tillgängligt i hela landet genom långsiktig finansiering, tillgång till lämpliga bostäder och stärkt samverkan mellan socialtjänst och bostadsaktörer.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ilyas Hassan (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Agnes Hultén (V)

Birger Lahti (V)

Anfal Mahdi (V)

Malin Östh (V)